Категорія справи № **755/6749/15-ц: не визначено.**
Надіслано судом: **не визначено.** Зареєстровано: **04.10.2018.** Оприлюднено: **04.10.2018.**
Номер судового провадження: **61-18629ск18**

Верховний Суд

**Постанова**

**Іменем України**

26 вересня 2018 року

м. Київ

справа № 755/6749/15-ц

провадження № 61-18629св18

Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду:

головуючого - Стрільчука В. А.,

суддів: Кузнєцова В. О., Погрібного С. О.,

Ступак О. В. (суддя-доповідач), Усика Г. І.,

учасники справи:

заявник - Закрите акціонерне товариство «Петер-Сервіс»,

боржник - Приватне акціонерне товариство «Телесистеми України»,

розглянув у порядку спрощеного позовного провадження касаційну Приватного акціонерного товариства «Телесистеми України» на ухвалу Дніпровського районного суду м. Києва від 07 грудня 2016 року у складі суді Арапіної Н. Є. та ухвалу Апеляційного суду міста Києва від 22 лютого 2017 року у складі колегії суддів: Андрієнко А. М., Заришняк Г. М., Мараєвої Н. Є.,

ВСТАНОВИВ:

У березні 2015 року Закрите акціонерне товариство «Петер-Сервіс»(далі - ЗАТ «Петер-Сервіс») звернулося до суду із клопотанням про надання дозволу на примусове виконання арбітражного рішення та видачу виконавчого листа, боржник Приватне акціонерне товариство «Телесистеми України» (далі - ПрАТ «Телесистеми України»).

Свої вимоги заявник обґрунтовував тим, що 22 грудня 2013 року Німецькою інституцією з арбітражних справ ухвалено заключне арбітражне рішення в арбітражному процесі DIS-SV-CB-1119/11 між ЗАТ «Петер Сервіс» та ПрАТ «Телесистеми України», яким боржнику присуджено сплатити ЗАТ «Петер-Сервіс» 116 358,68 дол. США та 18 171,65 євро.

Посилаючись на викладене, ЗАТ «Петер Сервіс»просило надати дозвіл на виконання на території України заключного арбітражного рішення Німецької інституції з арбітражних справ у арбітражному процесі DIS-SV-CB-1119/11 між ЗАТ «Петер-Сервіс» та ПрАТ «Телесистеми України» та видати виконавчий лист.

Суди неодноразово розглядали цю справу.

Ухвалою Дніпровського районного суду м. Києва від 07 грудня 2016 року клопотання ЗАТ «Петер Сервіс» задоволено. Визнано та надано дозвіл на примусове виконання заключного арбітражного рішення Німецької інституції з арбітражних справ у арбітражному процесі DIS-SV-CB-1119/11 між ЗАТ «Петер-Сервіс» та ПрАТ «Телесистеми України» від 22 грудня 2013 року. Постановлено видати виконавчий лист про стягнення з ПрАТ «Телесистеми України» на користь ЗАТ «Петер-Сервіс» боргу в розмірі 3 036 658,75 грн та 509 041,17 грн.

Задовольняючи клопотання, суд першої інстанції виходив із того, що Німецька інституція з арбітражних справмала компетенцію щодо розгляду спору між ЗАТ «Петер-Сервіс» та ПрАТ «Телесистеми України», оскільки у договорі, укладеному між заявником та боржником, сторони встановили арбітражне застереження. При зверненні до суду із клопотанням про визнання та надання дозволу на виконання рішення ЗАТ «Петер-Сервіс» дотримано вимоги процесуального закону України щодо строків звернення із клопотанням та вимоги Конвенції про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень від 10 червня 1958 року і ЦПК України 2004 року щодо переліку документів, які повинні подаватися одночасно з таким клопотанням. При цьому зміст Резолюцій Парламентської Асамблеї Ради Європи від 12 жовтня 2016 року № 2132 та від 12 жовтня 2016 року № 2133 не є підставою для відмови у задоволенні клопотання про надання дозволу на виконання заключного арбітражного рішення Німецької інституції з арбітражних справ у арбітражному процесі DIS-SV-CB-1119/11 від 22 грудня 2013 року.

Ухвалою Апеляційного суду міста Києва від 22 лютого 2017 року ухвалу суду першої інстанції залишено без змін.

Залишаючи ухвалу суду першої інстанції без змін, суд апеляційної інстанції виходив із наявності достатніх правових підстав для задоволення клопотання ЗАТ «Петер-Сервіс».

У березні 2017 року ПрАТ «Телесистеми України» подало касаційну скаргу на ухвалу Дніпровського районного суду м. Києва від 07 грудня 2016 року та ухвалу Апеляційного суду міста Києва від 22 лютого 2017 року, в якій просило скасувати вказані судові рішення та

постановити нове рішення про відмову у задоволенні клопотання, обґрунтовуючи свої вимоги порушенням судами першої й апеляційної інстанції норм процесуального права та неправильним застосування норм матеріального права. Вказує на те, що стороною (стягувачем) у арбітражному процесі DIS-SV-CB-1119/11, на користь якої постановлене заключне арбітражне рішення від 22 грудня 2013 року DIS-SV-CB-1119/11, було ЗАТ «Петер-Сервіс» (ІПН 7801019128), що знаходиться за адресою: вул. Горохова, 14, м. Санкт-Петербург Російської Федерації, але судами проігноровано те, що із клопотанням звернулася інша особа ЗАТ «Петер-Сервіс» (ІПН 7801019126), що знаходиться за адресою: вул. Шпалерна, 36, м. Санкт-Петербург Російської Федерації. Судами першої та апеляційної інстанції проігнорована невідповідність арбітражного органу та арбітражного процесу угоді сторін, чим порушено вимоги підпункту «d» пункту 1 статті V Конвенції «Про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень» та абзацу 55 підпункту 1 пункту 1 статті 36 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж». Договором не визначено безпосередній орган, який має розглядати спори між ЗАТ «Петер-Сервіс» та ПрАТ «Телесистеми України». Визнання та виконання рішення іноземного суду загрожує інтересам України, порушує її публічний порядок.

Ухвалою Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 16 березня 2017 року відкрито касаційне провадження в указаній справі та надано строк на подання заперечення на касаційну скаргу.

Ухвалою від 28 серпня 2017 року справу призначено до судового розгляду.

15 грудня 2017 року набув чинності Закон України від 03 жовтня 2017 року «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів», за яким судом касаційної інстанції у цивільних справах є Верховний Суд (стаття 388 ЦПК України).

Згідно з частиною третьою статті 3 ЦПК України провадження в цивільних справах здійснюється відповідно до законів, чинних на час вчинення окремих процесуальних дій, розгляду і вирішення справи.

Відповідно до підпункту 4 пункту 1 розділу XIII «Перехідні положення» ЦПК України касаційні скарги (подання) на судові рішення у цивільних справах, які подані і розгляд яких не закінчено до набрання чинності цією редакцією Кодексу, передаються до Касаційного цивільного суду та розглядаються спочатку за правилами, що діють після набрання чинності цією редакцією Кодексу.

У травні 2018 року Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ зазначену справу передано до Верховного Суду.

Станом на час розгляду справи у Верховному Суді від інших учасників справи не надходило відзивів на касаційну скаргу.

Згідно з частиною першою статті 402 ЦПК України у суді касаційної інстанції скарга розглядається за правилами розгляду справи судом першої інстанції в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення учасників справи з урахуванням статті 400 цього Кодексу.

Згідно з частиною першою статті 410 ЦПК України суд касаційної інстанції залишає касаційну скаргу без задоволення, а судові рішення - без змін, якщо визнає, що рішення ухвалено з додержанням норм матеріального і процесуального права.

Вивчивши матеріали справи, перевіривши доводи касаційної скарги, Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду дійшов висновку, що касаційна скарга підлягає залишенню без задоволення, а оскаржувані судові рішення - без змін, оскільки їх ухвалено з додержанням норм матеріального і процесуального права. Судові рішення відповідають вимогам статей 213, 214 ЦПК України 2004 року щодо законності та обґрунтованості.

Судом установлено, що 22 грудня 2013 року Німецькою інституцією з арбітражних справ ухвалено заключне арбітражне рішення в арбітражному процесі DIS-SV-CB-1119/11 між ЗАТ «Петер Сервіс» та ПрАТ «Телесистеми України», яким ПрАТ «Телесистеми України» присуджено сплатити ЗАТ «Петер Сервіс» 116 358,68 дол. США та 18 171,65 євро.

Розглядаючи клопотання про визнання виконання рішень іноземних судів (арбітражів), суд розглядає його в межах заявленого клопотання і не може входити в обговорення правильності рішень іноземних судів (арбітражів) по суті.

Відповідно до статті V Конвенції і статті 36 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» у визнанні й виконанні арбітражного рішення може бути відмовлено на прохання тієї сторони, проти якої воно спрямоване, якщо ця сторона надасть компетентному суду, у якого просить визнання або виконання, докази того, що склад третейського суду або арбітражна процедура не відповідали угоді між сторонами або, за відсутності такої, не відповідали закону тієї держави, де мав місце арбітраж.

Статтею 81 Закону України «Про міжнародне приватне право» передбачено, що в Україні можуть бути визнані та виконані рішення іноземних судів у справах, що виникають з цивільних, трудових, сімейних та господарських правовідносин, вироки іноземних судів у кримінальних провадженнях у частині, що стосується відшкодування шкоди та заподіяних збитків, а також рішення іноземних арбітражів та інших органів іноземних держав, до компетенції яких належить розгляд цивільних і господарських справ, що набрали законної сили.

Частиною першою статті 82 Закону України «Про міжнародне приватне право» встановлено, що визнання та виконання рішень, визначених у статті 81 цього Закону, здійснюється у порядку, встановленому законом України.

Відповідно до частини першої статті 35 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» арбітражне рішення, незалежно від того, в якій країні воно було винесено, визнається обов'язковим і при поданні до компетентного суду письмового клопотання виконується з урахуванням положень цієї статті та статті 36.

Визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу - це поширення законної сили такого рішення на територію України і застосування засобів примусового виконання в порядку, встановленому ЦПК України.

Порядок розгляду і вирішення заяви про визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу визначені в главі 3 розділу IX ЦПК України «Визнання та виконання рішень іноземних судів, міжнародних комерційних арбітражів в Україні, надання дозволу на примусове виконання рішень третейських судів».

Відповідно до статті 390 ЦПК України рішення іноземного суду (суду іноземної держави; інших компетентних органів іноземних держав, до компетенції яких належить розгляд цивільних чи господарських справ; іноземних чи міжнародних арбітражі) визнаються та виконуються в Україні, якщо їх визнання та виконання передбачено міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, або за принципами взаємності.

Вирішуючи питання про визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу, суд не може оцінювати, чи законним є прийняте рішення, обговорювати його правильність по суті чи вносити будь-які зміни до його змісту, а перевіряє лише дотримання строків звернення з клопотанням, дотримання вимог процесуального закону щодо його форми і змісту та наявність обставин, які можуть бути підставою для відмови в задоволенні заяви.

Встановивши, що рішення Німецькою інституцією з арбітражних справ набрало законної сили, ПрАТ «Телесистеми України»було належним чином повідомлено про час та місце розгляду справи, суд дійшов обґрунтованого висновку про наявність підстав для визнання та надання дозволу на примусове виконання зазначеного рішення.

Згідно зі статтею 7 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» арбітражна угода - це угода сторін про передачу до арбітражу всіх або певних спорів, які виникли чи можуть виникнути між ними у зв'язку з будь-якими конкретними правовідносинами, незалежно від того, мають вони договірний характер чи ні. Арбітражна угода може бути укладена у вигляді арбітражного застереження в контракті або окремої угоди. Укладається така угода в письмовій формі. Угода вважається укладеною в письмовій формі, якщо вона міститься в документі, підписаному сторонами, або укладена шляхом обміну листами, повідомленнями по телетайпу, телеграфу чи з використанням інших засобів електрозв'язку, що забезпечують фіксацію такої угоди, або шляхом обміну позовною заявою та відзивом на позов, в яких одна зі сторін стверджує наявність угоди, а інша проти цього не заперечує. Посилання в угоді на документ, що містить арбітражне застереження, є арбітражною згодою за умови, що її укладено в письмовій формі і це посилання є таким, що робить згадане застереження частиною угоди.

Сторони можуть також вказати матеріальне право, яким регулюватиметься їхній договір, визначити кількість арбітрів (один чи три), місце проведення та мову арбітражного розгляду.

Арбітражне рішення виноситься складом арбітражного суду, який безпосередньо вирішує спір, за відсутності будь-яких погоджувальних процедур з іншими особами або установами, організаціями (торговими палатами, торгово-промисловими палатами, біржами).

Метою оспорювання або перевірки арбітражних рішень є недопущення визнання і виконання арбітражних рішень, які були винесені з суттєвими порушеннями, перш за все, процесуального характеру, а також рішень, які є неарбітрабельними та суперечать публічному порядку.

Сторони можуть на свій розсуд домовитись про процедуру розгляду справи третейським судом, в разі відсутності такої угоди третейський суд може вести арбітражний розгляд таким чином, який він вважає належним. Повноваження, надані третейському суду, включають повноваження на визначення допустимості, належності, істотності та значущості будь-якого доказу (стаття 19 Закону).

24 листопада 2006 року між ЗАТ «Петер-Сервіс» та ПрАТ «Телесистеми України» укладений договір № 409/06, відповідно до умов якого ЗАТ «Петер-Сервіс» зобов'язалося надати замовнику невиключне, не підлягаюче передачі право використання Програмного забезпечення, для підтримки роботи в мережі мобільного зв'язку замовника на території України.

Пунктом 17.5 цього договору передбачено, що у разі суперечок, розбіжностей думок або у випадку пред'явлення вимог з або у зв'язку з тлумаченням або виконанням цього договору, їх слід вирішувати шляхом переговорів та консультацій між договірними сторонами. Якщо врегулювання суперечок не можливе шляхом переговорів, то кожна із договірних сторін має право вирішувати справу у рамках судового процесу згідно із «Положенням про арбітражний суд» Німецької інституції з арбітражних справ, м. Берлін. Арбітражний суд складається із трьох суддів. Місце проведення арбітражного суду- м. Дюссельдорф (Німеччина).

Відповідно до DIS-Положення про арбітражний суд 98, Арбітражний Регламент 98 (дійсний з 01 липня 1998), Німецька інституція по арбітражній справі (DIS) (Deutsche Institution fur Schiedsgerichtsbarkeit e.V. DIS) рекомендує всім сторонам, бажаючим послатися на її Арбітражний Регламент, використовувати наступне арбітражне застереження: «Всі суперечки, що виникають у зв'язку з цим договором або у зв'язку з його дійсністю, підлягають остаточному врегулюванню відповідно до Арбітражного Регламенту Німецької інституції по арбітражній справі (DIS), з виключенням підсудності загальним судам.».

Відповідно до статті 2 цієї Конвенції термін «арбітражне рішення» включає як рішення, постановлені арбітрами, призначеними в кожній окремій справі, так і рішення, постановлені постійними арбітражними органами, до яких звернулися сторони. Сторонами у таких справах можуть бути і фізичні, і юридичні особи. Учасницями цієї Конвенції є значна частина держав світу, в тому числі Україна. Указом Президії Верховної Ради УРСР від 22 серпня 1960 року про ратифікацію Конвенції визначено, що Україна застосовуватиме її положення щодо арбітражних рішень, постановлених на території держав, які не є учасницями Конвенції, лише на умовах взаємності.

Нью-Йоркською Конвенцією про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень від 10 липня 1958 року (далі - Нью-Йоркська конвенція), основоположним принципом визначено, що держава, що її підписала, зобов'язана визнавати іноземні арбітражні рішення обов'язковими та виконувати їх. Презюмуючи обов'язковість арбітражного рішення, Конвенція передбачає вичерпний, що не підлягає розширеному тлумаченню, перелік підстав, за яких компетентний суд може відмовити у визнанні та виконанні арбітражного рішення.

Підстави до відмови у визнанні й виконанні іноземного арбітражного рішення згідно з Нью-Йоркської конвенції (мовою оригіналу):

В признании и приведении в исполнение арбитражного решения может быть отказано по просьбе той стороны, против которой оно направлено, только если эта сторона представит компетентной власти по месту, где испрашивается признание и приведение в исполнение. доказательства того, что:

a) стороны в соглашении. указанном в статье 2 были по применимому к ним закону в какой-либо мере недееспособны или это соглашение недействительно по закону, которому стороны это соглашение подчинили, а при отсутствии такого указания - по закону страны, где решение было вынесено, или

b) сторона, против которой вынесено решение, не была должным образом уведомлена о назначений арбитра или об арбитражном разбирательстве или по другим причинам не могла представить свои объяснения, или

c) указанное решение вынесено по спору, не предусмотренному или не подпадающему под условия арбитражного соглашения или арбитражной оговорки в договоре, или содержит постановления по вопросам, выходящим за пределы арбитражного соглашения или арбитражной оговорки в договоре, с тем, однако, что если постановления по вопросам, охватываемым арбитражным соглашением или оговоркой, могут быть отделены от тех, которые не охватываются таким соглашением или оговоркой, то та часть арбитражного решения, которая содержит постановления по вопросам, охватываемым арбитражным соглашением или арбитражной оговоркой в договоре, может быть признана и приведена в исполнение, или

d) состав арбитражного органа или арбитражный процесе не соответствовали соглашению сторон или, при отсутствии такового, не соответствовали закону той страны, где имел место арбитраж, или

e) решение еще не стало окончательным для сторон или было отменено или приостановлено исполнением компетентной властью страны, где оно было внесено, или страны, закон которой применяется.

Згідно з § 2,3 Арбітражного Регламенту сторони вибирають і призначають арбітрів на свій розсуд. Якщо сторони не домовилися про інше, голова арбітражного суду або одноосібний арбітр має бути юристом. Німецька інституція у арбітражній справі за запитом дає рекомендації для вибору арбітрів. Арбітражний суд складається з трьох арбітрів, якщо сторони не домовилися про інше.

Відповідно до §12 Арбітражного Регламенту одночасно з доставкою позову секретаріат ДІС вимагає від відповідача, щоб він також призначив арбітра. Якщо призначення арбітра відповідачем не поступить у секретаріат ДІС протягом 30 днів після отримання позову відповідачем, позивач може просити про призначення арбітра Комітетом ДІС з призначення Арбітрів. Після отримання відповідного прохання відповідача секретаріат ДІС може продовжити тридцятиденний термін. Призначення арбітра є своєчасним і після закінчення зазначеного терміну, якщо воно поступить у секретаріат ДІС раніше, ніж прохання позивача про призначення арбітра Комітетом ДІС з призначення Арбітрів. Сторона зв'язана виробленим нею призначенням арбітра, як тільки секретаріат ДІС отримає повідомлення про це призначення. Ці два арбітри призначають голову арбітражного суду і без зволікання повідомляють про це призначення секретаріату ДІС. При призначенні голови арбітражного суду арбітри повинні брати до уваги співпадаючі побажання сторін. У випадку, якщо повідомлення про призначення голови арбітражного суду не надійде в секретаріат ДІС протягом 30 днів після того, як секретаріат ДІС витребує таке повідомлення, будь-яка із сторін може просити про призначення голови арбітражного суду Комітетом ДІС з призначення Арбітрів. Призначення є своєчасним і після закінчення зазначеного терміну, якщо воно надійде в секретаріат ДІС раніше, ніж прохання однієї із сторін про призначення голови арбітражного суду Комітетом ДІС з призначення Арбітрів.

Згідно з §17 Арбітражного Регламенту, як тільки секретаріат ДІС матиме в своєму розпорядженні заяву призначеного арбітра про прийняття ним мандата арбітра, з якого не витікають обставини, які можуть викликати сумніви відносно його безсторонності або незалежності або виконання обумовлених сторонами умов, або якщо жодна із сторін не заявить заперечень проти затвердження відповідного арбітра протягом терміну, передбаченого в пункті 2 § 16, Генеральний Секретар ДІС затверджує призначеного арбітра. У інших випадках рішення про затвердження призначеного арбітра приймається Комітетом ДІС з призначення Арбітрів. Після затвердження всіх арбітрів арбітражний суд є сформованим. Секретаріат ДІС інформує сторони про сформування арбітражного суду.

Відповідно до § 18 відвід арбітрові може бути заявлений лише в тому випадку, якщо існують обставини, що викликають обґрунтовані сумніви відносно його безсторонності або незалежності, або якщо він не володіє кваліфікацією, обумовленою угодою сторін.

Згідно з пунктами 3, 4, 5, 6 заключного арбітражного рішення в арбітражному процесі DIS-SV-CB-1119/11 між ЗАТ «Петер Сервіс» та ПрАТ «Телесистеми України» листом від 11 січня 2012 року ЗАТ «Петер Сервіс» назвав суддю пана адвоката Др. Марселя Барта, магістра юридичних наук, після надання сторонам можливості висловити свою позицію відповідно до 15, 16 DIS генеральний секретаріат Німецької інституції з арбітражних справ призначив листом від 07 травня 2012 року названого позивачем суддю арбітражного суду пана адвоката Др. МарселяБарта, після чого 12 січня 2012 року відповідачу направлено позовну заяву з вимогою визначити суддю протягом 30 днів із моменту доставки позовної заяви. 30 січня 2012 року відповідач подав заяву про продовження терміну визначення суді. Листом від 02 березня 2012 року канцелярія Німецької інституції з арбітражних справ повідомила сторони, що позивач не визначився з суддею протягом відведеного терміну. Листом від 27 квітня 2012 року канцелярія Німецької інституції з арбітражних справ повідомила сторони про те, що комітет з призначення Німецької інституції з арбітражних справ призначив пана Дмітрія Маренкова суддею для відповідача. Листом від 07 травня 2012 року генеральний секретар Німецької інституції з арбітражних справ змінив призначеного відповідачеві суддю на пана асесора юриспруденції Дмітрія Маренкова. Листом від 21 травня 2012 року генеральний секретар Німецької інституції з арбітражних справ призначив визначеного спільно обома суддями Голову арбітражного суду пана адвоката Петера Крафта.

Отже, посилання ПрАТ «Телесистеми України»на те, що арбітражна процедура не відповідала договору між сторонами, є необґрунтованими, оскільки ПрАТ «Телесистеми України»будь-яких заперечень щодо формування складу арбітрів або відводу арбітрів не заявляв.

Доводи заявника, що визнання та виконання рішення іноземного суду загрожує інтересам України, порушує її публічний порядок є безпідставними з огляду на таке.

Порядок визнання та надання дозволу на виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу регламентується міжнародними договорами, у даному випадку Нью-Йоркською конвенцією про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень від 10 червня 1958 року, в якій Україна бере участь із 08 січня 1961 року, Законом України «Про міжнародний комерційний арбітраж» та главою 3 розділу IX ЦПК України.

Основоположним принципом Нью-Йоркської конвенції визначено, що держава, що її підписала, зобов'язана визнавати іноземні арбітражні рішення обов'язковими та виконувати їх. Нью-Йоркська Конвенція, презюмуючи обов'язковість арбітражного рішення, передбачає вичерпний, що не підлягає розширеному тлумаченню, перелік підстав, за яких компетентний суд може відмовити у визнанні та виконанні арбітражного рішення.

Підстави, наведені в пункті 2 статті V Нью-Йоркської конвенції, охороняють публічні інтереси держави, в якій подано клопотання про примусове виконання, та, відповідно, суди вправі використовувати їх ex officio, тобто в силу власних зобов'язань суду держави, після подання заяви про визнання й звернення до виконання арбітражного рішення.

Тобто суд держави, в якій подане таке клопотання, зобов'язаний ex officio, згідно з природою власних повноважень та його правовим статусом у державі, перевірити за власною ініціативою та в обов'язковому порядку дотримання публічного порядку в кожному випадку, незалежно від того, чи посилається сторона, яка заперечує проти визнання та звернення до виконання рішення міжнародного комерційного арбітражу, на предмет існування названих перешкод для такого звернення і його задоволення судом.

Такі обов'язки покладаються на суд держави, який діє від її імені, реалізуючи владні повноваження від імені країни як публічно-правового утворення.

Відповідно до пункту другого частини першої статті 36 Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» у визнанні або у виконанні арбітражного рішення, незалежно від того, в якій державі воно було винесено, може бути відмовлено лише коли суд визначить, що: об'єкт спору не може бути предметом арбітражного розгляду за законодавством України, арбітражне рішення суперечить публічному порядку (orde public) України.

Згідно з статтею 12 Закону України «Про міжнародне приватне право» норма права іноземної держави не застосовується у випадках, якщо її застосування призводить до наслідків, явно несумісних з основами правопорядку (публічним порядком) України. У таких випадках застосовується право, яке має найбільш тісний зв'язок з правовідносинами, а якщо таке право визначити або застосувати неможливо, застосовується право України. Відмова в застосуванні права іноземної держави не може ґрунтуватися лише на відмінності правової, політичної або економічної системи відповідної іноземної держави від правової, політичної або економічної системи України.

Під публічним порядком слід розуміти правопорядок держави, визначені принципи і засади, які становлять основу існуючого у ній ладу (стосуються її незалежності, цілісності, самостійності й недоторканості й основних конституційних прав, свобод, гарантій тощо). Міжнародний публічний порядок будь-якої країни включає фундаментальні принципи і засади правосуддя, моралі, які держава бажає захистити навіть тоді, коли це не має прямого стосунку до самої держави; правила, які забезпечують фундаментальні політичні, соціальні та економічні інтереси держави (правила про публічний порядок); обов'язок держави з дотримання своїх зобов'язань перед іншими державами та міжнародними організаціями. Це ті незмінні принципи, які виражають стабільність міжнародної системи: у тому числі суверенітет держави, невтручання у внутрішні справи держав, не порушення територіальної цілісності тощо.

Під публічним порядком у цьому та інших випадках, коли незаподіяння йому (публічному порядку) шкоди обумовлює можливість визнання і виконання рішення, належить розуміти правопорядок держави, визначені принципи і засади, які становлять основу існуючого в ній ладу (стосуються її незалежності, цілісності, самостійності й недоторканості й основних конституційних прав, свобод, гарантій тощо).

Правова концепція публічного порядку існує для того, щоб захистити державу від іноземних арбітражних рішень, які порушують діючі в державі фундаментальні принципи справедливості і правосуддя. Ці положення покликані встановити правовий бар'єр на шляху рішень, ухвалених всупереч кардинальним процесуальним і матеріально-правовим принципам, на яких тримається публічний і державний порядок. Вони також призначені не допустити можливість визнання та надання дозволу на виконання рішень, пов'язаних з корупцією чи неприпустимим невіглаством арбітрів.

Необґрунтована відмова у наданні дозволу на примусове виконання рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду є свого роду блокуванням рішення і буде носити характер штучного нормативного бар'єру, який з точки зору міжнародного права є абсолютно недопустимим. Це блокування не тільки не відповідатиме цілям міжнародного арбітражу, але й буде порушувати законні права, які це арбітражне рішення може фактично надавати стягувачу в інших країнах.

Відмова у визнанні та наданні дозволу на примусове виконання на території України арбітражного рішення порушуватиме частину першу статті 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, становитиме втручання у право власності стягувача на присуджені грошові кошти (рішення у справі «Stran Greek Refineries and Stratis Andreadis v. Greece» від 09 грудня 1994 року, серія А, № 301-В).

Застереження про публічний порядок у загальному вигляді сформульоване у міжнародних конвенціях. Зокрема, у статті 6 Конвенції ООН про право, що застосовується до міжнародної купівлі-продажу товарів, від 15 червня 1995 року встановлено, що в кожній із держав, які домовляються, застосування права, визначеного цією Конвенцією, може бути виключено з мотивів публічного порядку. Таке ж правило встановлене у статті 18 Конвенції ООН про право, що застосовується до договорів міжнародної купівлі-продажу товарів від 22 грудня 1986 року.

Таким чином, головним завданням застереження про публічний порядок у міжнародному праві є вирішення колізій різних країн.

Об'єктом застереження про публічний порядок є міжнародні приватноправові відносини, а предметом - незастосування іноземного права, яке обране для регулювання цивільно-правових відносин з іноземним елементом, якщо його застосування порушує публічний порядок держави. У цьому разі застереження про публічний порядок врегульовує самостійну сферу суспільних відносин, яка не залежить від сфери міждержавних відносин.

Статтею 12 Закону України «Про міжнародне приватне право» визначено, що норма права іноземної держави не застосовується у випадках, якщо її застосування призводить до наслідків, явно не сумісних з основами правопорядку (публічним порядком) України. У таких випадках застосовується право, яке має найбільш тісний зв'язок з правовідносинами, а якщо таке право визначити або застосувати неможливо, застосовується право України. У разі якщо суд розглядає спірні правовідносини на підставі домовленості сторін, публічний порядок цієї держави безпосередньо не зачіпається.

Враховуючи вищенаведене, посилання на порушення публічного порядку може мати місце тільки у випадках, коли виконання іноземного арбітражного рішення несумісне з основами правопорядку держави.

Та обставина, що стягувач ЗАТ «Петер-Сервіс»є компанією Російської Федерації, яка, у свою чергу визнана в Україні державою-агресором, не може слугувати підставою для невиконання договірних зобов'язань. ПрАТ «Телесистеми України» не надано суду жодного належного та допустимого доказу того, що надання дозволу на виконання рішення Німецької інституції з арбітражних справ створює загрозу для національної безпеки та економіки України.

У справі, що переглядається, принцип диспозитивності судового розгляду застосуванню не підлягає, оскільки визнання та надання дозволу на виконання арбітражного рішення за своєю правовою природою є втручанням у публічний порядок та суверенні права країни, в якій просять визнати арбітражне рішення та надати дозвіл на його виконання

Арбітражне рішення не суперечить публічному порядку України, її незалежності, цілісності, самостійності та недоторканості, конституційним правам, свободам, гарантіям, оскільки це рішення ухвалено виключно стосовно боржника як окремої юридичної особи та самостійного учасника господарського обороту, поширює свою дію тільки на боржника.

Враховуючи вищенаведені положення законодавства України, посилання на публічний порядок можуть мати місце тільки у випадках, коли виконання іноземного арбітражного рішення несумісне з основами правопорядку держави, а події, які сталися в Україні починаючи з лютого-березня 2014 року, та визнання Російської Федерації країною-агресором по відношенню до України не вплинули на приватноправові відносини, що склалися між ЗАТ «Петер-Сервіс» та ПрАТ «Телесистеми України» на підставі договору та на їх зобов'язання, що виникли на підставі цього договору.

Посилання заявника щодо відсутності домовленості сторін про розгляд справи Німецькою інституцією з арбітражних справ спростовується змістом пункту 17.5 укладеного 24 листопада 2006 року між ЗАТ «Петер-Сервіс» та ПрАТ «Телесистеми України» договору № 409/06, яким передбачено, що якщо врегулювання суперечок не можливе шляхом переговорів, то кожна із договірних сторін

має право вирішувати справу у рамках судового процесу згідно із «Положенням про арбітражний суд» Німецької інституції з арбітражних справ, м. Берлін. Арбітражний суд складається із трьох суддів. Місце проведення арбітражного суду- м. Дюссельдорф (Німеччина)».

Не є підставою для скасування рішення судів доводи заявника про те, що стороною (стягувачем) у арбітражному процесі DIS-SV-CB-1119/11, на користь якої постановлене заключне арбітражне рішення від 22 грудня 2013 року DIS-SV-CB-1119/11 було ЗАТ «Петер-Сервіс» (ІПН 7801019128), що знаходиться за адресою: вул. Горохова, 14, м. Санкт-Петербург Російської Федерації, а із клопотанням звернулася інша особа - ЗАТ «Петер-Сервіс» (ІПН 7801019126), що знаходиться за адресою: вул. Шпалерна, 36 м. Санкт-Петербург Російської Федерації, є безпідставними, оскільки відповідно до укладеного між сторонами договору та додаткових угод, ЗАТ «Петер-Сервіс» має юридичну адресу: вул. Горохова, 14, м. Санкт-Петербург Російської Федерації, та поштову адресу: вул. Шпалерна, 36 м. Санкт-Петербург Російської Федерації. Крім того, відповідно до Виписки із Единого государственного реестра юридических лиц Российской Федерации від 21 вересня 2016 року № 93122В/2016, яка завірена належним чином, індивідуальний номер платника податку є номером ідентифікації платника податків, а не кодом державної реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності. Кодом ідентифікації юридичної особи є код ОГРН (основний державний реєстраційний номер), в даному випадку ЗАТ «Петер-Сервіс» має код ОГРН № 1027809251744.

Докази та обставини, на які скаржник посилається в касаційній скарзі, були предметом дослідження судом апеляційної інстанції та додаткового правового аналізу не потребують, оскільки при їх дослідженні та встановленні судами попередніх інстанцій були дотримані норми матеріального та процесуального права.

Доводи касаційної скарги зводяться до переоцінки доказів, на правильність висновків судів вони не впливають та їх не спростовують.

Викладене дає підстави для висновку, що касаційна скарга підлягає залишенню без задоволення, а оскаржувані судові рішення - без змін із підстав, передбачених статтею 410 ЦПК України.

Керуючись статтями 408, 409, 410, 416 ЦПК України, Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду

ПОСТАНОВИВ:

Касаційну скаргу Приватного акціонерного товариства «Телесистеми України» залишити без задоволення.

Ухвалу Дніпровського районного суду м. Києва від 07 грудня 2016 року та ухвалу Апеляційного суду міста Києва від 22 лютого 2017 року залишити без змін.

Постанова суду касаційної інстанції є остаточною і оскарженню не підлягає.

**Головуючий** **В. А. Стрільчук**

**Судді:** **В. О. Кузнєцов**

**С.О. Погрібний**

**О.В. Ступак**

**Г. І.Усик**